

Kırım Yarım Adasının Yatırım Potansiyelleri

Asst. Prof. Dr. Kutluk Kağan Sümer (İstanbul University, Turkey)

Investment Potentials of the Crimean Peninsula

Abstract

The current population of the Crimea, education, economy, basic demographics, such as the Crimean peninsula after study highlights the sectors at the regions examined. Available in these sectors FDI (foreign direct capital investments) will be examined, Crimean UNDP and the EU funds will put forward their existing investments. How do all these investments could be effective in favor of the Crimean Tatars will be examined. At the end of the study on the possible investments will be aimed a general SWOT analysis in Crimean peninsula.

JEL codes: A13, F21

1 Giriş

Büyüme için olağan üstü fırsatlar: Son yıllarda Ukrayna yatırımcılar için bir fırsat penceresi olmuştur. Kırım Özerk Cumhuriyeti ülkedeki yatırımlar için en cazip bölgeler arasında yer almaktadır. Son yıllarda artan brüt katma değer, sürekliliği bölge ekonomisi için sürdürülebilir bir büyüme göstergesi haline almıştır. Kırım da bazı sektörlerde büyüme ve ihracat endeksleri yüzde 10-50 arasında dır. Hacimleri 2009 ile karşılaştırıldığında 2010 yılında yüzde 32 oranında yükselmiştir. İki milyon vatandaşı ve artan doğum oranları ile Kırım olumlu demografik eğilimler ve büyük bir iç pazar geliştirme potansiyeline sahiptir. Kırım tüketicilerin satın alma gücü 2010 yılında % 20.7 nominal ücret artışı ile bir şaşırtıcı bir büyüme göstermiştir.

Kırım hizmet ve kaynakların yanı sıra vergi teşvikleri için rekabetçi fiyatlarla yatırımcılara büyük ölçüde işletme maliyetlerini düşürmek ve karlılığı artırmak için olanak sağlamaktadır. 1 Nisan 2011 tarihinden bu yana, karlar üzerindeki vergi oranı %23 ila %25 düşürülmüştür ve kademeli olarak 2014 yılına kadar % 16 ya indirilmesi planlanmaktadır. Bunun dışında, yeni kabul edilen Vergi Usul Kanunu hafif sanayi ve otelcilik için on yıllık kardan vergi muafiyetleri tanımaktadır. Ayrıca, modernleşme ve yenilik yatırımları yapan herhangi bir şirketin varlıkları da gelir vergisinden muaf tutulmaktadır.

Ukrayna ve Karadeniz Piyasalarına Erişim: Kırım'ın eşsiz konumu ve ihracat potansiyeli olan karayolu sisteminin gelişimi teşvik edilmektedir. Bu da uluslararası ulaşım ağlarına entegrasyonunu kolaylaştırmaktadır. Kırım Karadeniz Bölgesi üzerinde Ukrayna ve Rusya pazarları gibi diğer pazarlara doğru genişleme için mükemmel bir sıçrama tahtasıdır. Sivastopol, Yalta, Feodosia, Kerç ve Eupatoria ve deniz limanları, Rusya Federasyonu, Gürcistan, Türkiye, Bulgaristan, Romanya ile yarımada'nın ticaretinde büyük rol oynamaktadır. İstanbul Boğazı, Çanakkale Boğazı ve Cebelitarık Boğazı gibi Krasnodar Bölgesi ile açılan kalanalla bir yapay boğaz oluşturulmuştur. Bütün bu coğrafi imkânlarla yarımada hemen hemen dünyadaki deniz kıyısı ülkelerle bağlanmaktadır

Mayıs 2011'de BDT ile imzalanan serbest ticaret anlaşmasının yanı sıra Avrupa Birliği ile serbest ticaret anlaşması bünyesinde Ukrayna'nın AB üyeliği ile bölge ihracat için güçlü bir ivme kazanacaktır.

Uygun Fiyatlarla Mükemmel İnsan Sermayesi : Kırım yarımadası iş gücünün üçte biri tarım, gıda ve işleme sanayi, işletme ve yönetim, mühendislik, inşaat, enerji, tıp gibi son derece ihtiyaç duyulan alanlarda yükseköğretim imkanına sahiptir. Ortalama ücret gelişmiş Avrupa ülkelerinin yanı sıra diğer Karadeniz ülkelerindeki işçilik maliyetlerinin çok daha altında olduğundan nitelikli insan kaynakları konusunda fiyat açısından da rekabetçi özelliğe sahiptir.

Kırım	178
Ukrayna	204
Bulgaristan	410
Romanya	365
Türkiye	446
Gürcistan	372
Rusya	452

Tablo 1: Ortalama Ücretler (Avro) State Statistics Committee of Ukraine (2009)

Kırım	0,796
Bulgaristan	0,743
Romanya	0,767
Türkiye	0,679
Gürcistan	0,698
Rusya	0,719

Tablo 2: BM İnsani Gelişmişlik İndeksi UNDP Report – Human Development Index 2010

2 Nüfus :

Yaklaşık iki milyon olan Kırım Nüfusunun %62,36 sı kentlerde %37,64 ü kırsal kesimde yaşamaktadır.

	(bin)	%
Kent	1218,9	62,36
Kır	735,5	37,64
Kırım Toplamı	1954,5	

Tablo 3: Yerleşik Nüfus. Statistical Office of Autonomous Republic of Crimea (2010)

Kırım nüfusunun yaş dağılımı incelendiğinde toplam nüfusun %14 ü çocuk %43'ü genç %28 i orta yaşlı ve %15 i yaşlıdır. Kırım'ın nüfusu genç ve dinamik bir yapı sergilemektedir.

Kişi başına hane halkı geliri incelendiğinde %2,5 düşük gelir gurubunda %30,4 düşük üstü %51,2 orta gelir gurubunda ve %15,9 yüksek gelir gurubunda insan görmek mümkündür.

0-14	14	Düşük	2,5
15-24	14	Düşük Üstü	30,4
25-44	29	Orta	51,2
45-64	28	Yüksek	15,9
65<	15		

Tablo 4: Kırım Nüfusunun Yaş Dağılımı (%)

Tablo 5: Kişi Başına Hane Halkı Geliri %

Ülke nüfusunun büyük çoğunluğu Rus olmakla birlikte, ülkede Ukraynalılar ve Kırım Tatarları oldukça büyük nüfusa sahiptir. Ruslar: %58,32; Ukraynalılar: %24,32; Kırım Tatarları: %12,1; Beyaz Ruslar: %1,44; Tatarlar: %0,54; Ermeniler: %0,43; ve Yahudiler: %0,22.

Diğer azınlık grupları: Polonyalılar, Moldovalılar, Azeriler, Özbekler, Koreliler, Yunanlar ve Karadeniz Almanları, Çuvaşlar, Romanlar, Bulgarlar ve Gürcüler'dir.

3 Eğitim:

Bölge ekonomisinin hemen hemen her sektörü için Kırım eğitim kurumları uzmanlaşmış bir eğitim vermektedir. Kırım istatistik bürosu eğitim sisteminin 724 okul öncesi okul dışı eğitim tesisi, 615 kapsamlı ortaöğretim okulu, 30 meslek yüksek okulu ve yüksek öğretim kurumları dahil olmak üzere 32 kurumdan oluşan geniş bir ağı olarak tanımlamaktadır.

2500 ün üzerinde insan, 100'den fazla bilimsel araştırma ve tasarım enstitüleri, planlama ve tasarım ofisleri ve deneysel araştırma istasyonunda bilimsel araştırma yapılmaktadır.

Eğitim düzeyi%	
Yükseköğretim (tam, temel, eksik)	36,5
Orta Öğretim (tam, temel)	50,8
Meslek lisesi mezunları	12,5
İlk Öğretim	8,4
İlköğretim Almamış	4,3

Tablo 6: Eğitim düzeyine göre Kırım nüfusunun Dağılımı (2010). Statistical Office of Autonomous Republic of Crimea (2010)

4 Ekonomi:

Kırım Özerk Cumhuriyeti yarım adanın ekonomik ve coğrafi konumu, doğal kaynak kullanılabilirliği, sağlık tesisleri, turizm imkânları ve doğası, sanayi ve bilimsel araştırma potansiyeli, gelişmiş ulaşım altyapısı ve bankacılık sektörü ve Ukrayna, BDT ülkeleri, Avrupa ve Asya pazarlarına kolay erişimi sebebiyle bütün bölgesel zorluklarına rağmen yabancı yatırımcıları çeken bir bölge olagelmıştır. Bölgede yatırımlar için başlıca sorunu siyasi riskler taşımaktadır. Kırım siyasi olarak Ukrayna, AB destekçileri ve Rusya sempatanları olmak üzere iki kampa bölünmüş bulunmaktadır. Yoğun Rus nüfus sebebiyle özellikle Rusya sempatanları bölgede ön plana çıkmaktadır. Zaten yaklaşık yirmi yıldır bağımsız olan Ukrayna ve Kırım Özerk Cumhuriyetinde demokrasi, insan hakları ve piyasa ekonomisi bilinci çok gençtir ve hala oturmamıştır.

Ne yazık ki yarım adanın siyasi durumu ekonomik durumunu da yakından etkilemektedir. Siyasi kurumlara güvensizlik, ülkedeki ekonomik gelişmeyi etkileyecek reform ve iyileştirmeleri geciktirmektedir. Kırım Özerk Cumhuriyetinde açık bir pazar yapısı ve alt piyasaların gelişimi sınırlı bir ölçüde vardır. Yatırımlar için yasal çerçeve (hatta bir yabancı yatırımlara dair yönetmelik), mülkiyet yapıları, yatırımcıyı koruma garantileri Ukrayna kanunlarıyla garanti altına alınmıştır.

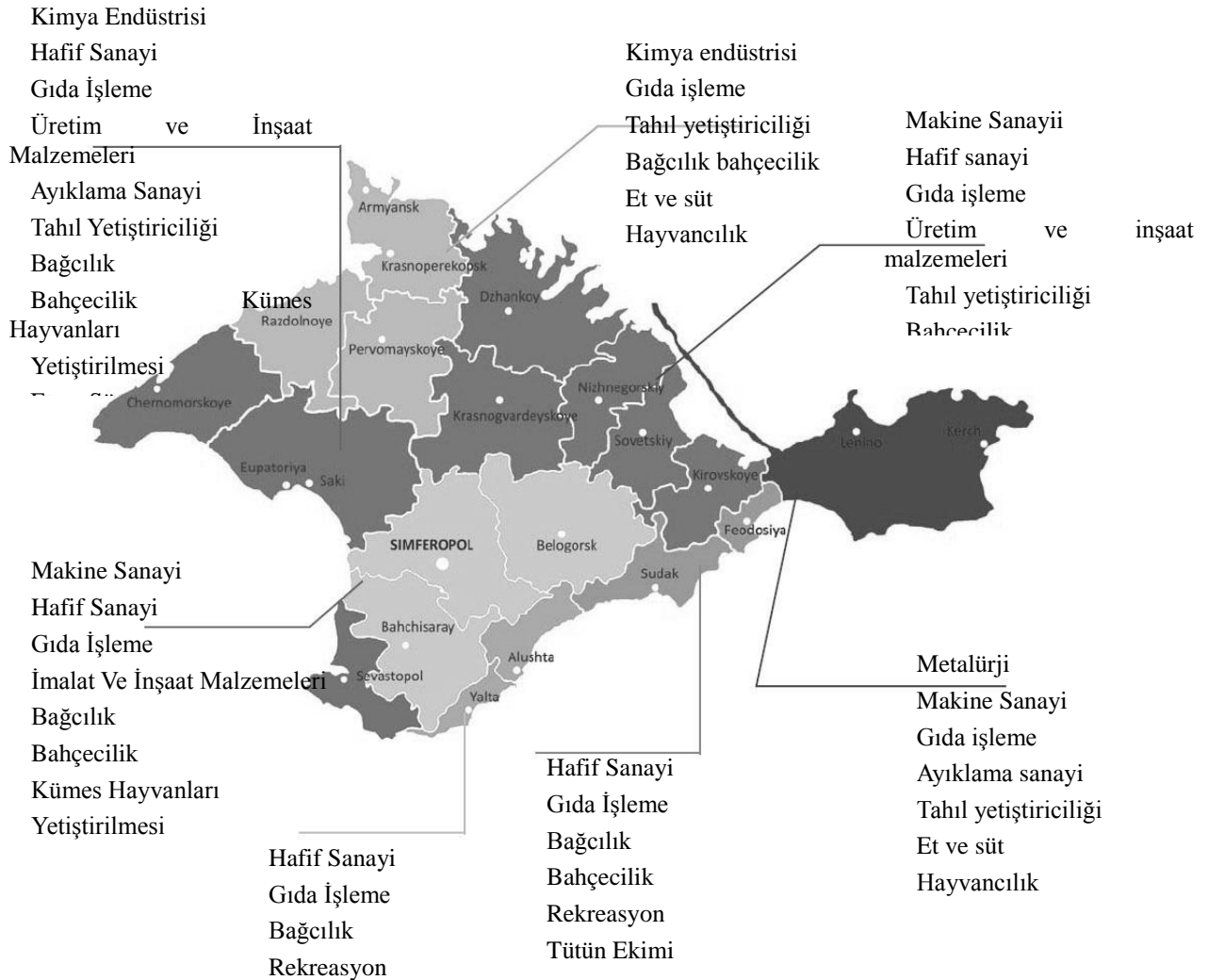
Bununla birlikte Kırım'ın özerk bir cumhuriyet olması yatırımcılarda tedirginlik yaratmaktadır. Son yıllarda meydana gelen vergi sistemi değişiklikleri, Avrupa birliği müktesebatı ile ilgili değişiklikler siyasi belirsizliklere ve istikrarsızlıklara rağmen mükellefler üzerindeki vergi baskısını azaltarak ekonomiyi canlandırmıştır.

Kırım ekonomisi artan ülke GSMH'sının bir sonucu olarak, giderek büyümektedir. Kırım ekonomisinin en önemli bölümü bölgenin toplam GSMH'sının yaklaşık yüzde 25'ini oluşturan ve 100 bin civarında kişiye istihdam sağlayan 2 bin işletmenin bulunduğu sanayii dir.

GSMH toplam sanayi üretiminin % 80'in üzerindeki kısmı üretimden, %6 madencilik sektöründen yüzde geri kalan yüzde 14ü ise enerji, gaz ve su üretim ve dağıtım işletmeleri gelmektedir.

	Milyon Grivna	%
Toplam	13311,5	100,0
Maden Ve İmalat Sanayi	10045,5	75,5
Maden Sanayi	672,2	5,0
Üretim	9373,3	70,5
Gıda Ve Tütün Ürünler Üretimi	3978	29,9
Hafif Sanayi	21,4	0,2
Selüloz Ve Kağıt Sanayi, Yayıncılık	108,5	0,8
Kimya Ve Petrokimya Endüstrisi	3000	22,6
Diğer Metal Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	310,1	2,3
Metal Mamul Ürünler Metalürji Ve Üretim	316	2,4
Makine Mühendisliği	1600	12,0
Enerji, Gaz Ve Su Üretimi ve Dağıtım	3266	24,5

Tablo 7: Ürün Satış Kompozisyonu (Endüstriler Tarafından) (Ocak - Kasım 2010) (Investment,2011)

Harita 1: Bölgelere göre ekonomik sektörlerin dağılımı (Investment,2011)

2010 yılına ait ürün satış kompozisyonları incelendiğinde ise toplam sanayi üretiminin % 75'in üzerindeki kısmı üretimden, %5 madencilik sektöründen yüzde geri kalan yüzde 24,5 ise enerji, gaz ve su üretim ve dağıtım işletmeleri gelmektedir.

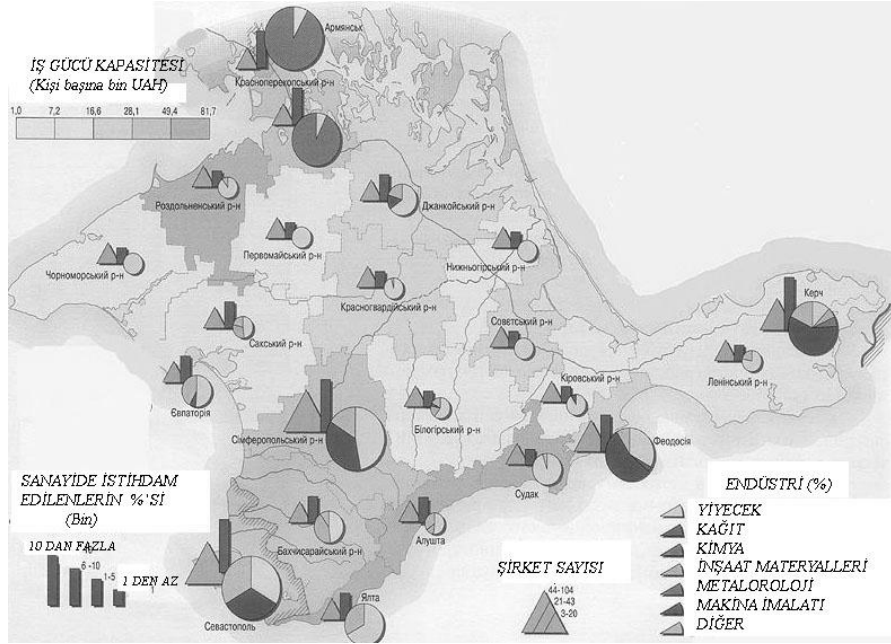
Kırım Özek Cumhuriyetindeki sektörlerin bölgelere göre dağılımları aşağıdaki haritada (Harita 1) verilmiştir. Bu manada Kırım Yarım adasını coğrafi olduğu gibi ekonomik yedi bölgede değerlendirmek mümkündür. Harita

2’de iş gücü kapasitesi, endüstrilerin dağılımları, şirket sayıları ve sanayide istihdam edilenlerin sayıları coğrafi koordinat sistemiyle grafiksel hale getirilmiştir.

İş gücü kapasiteleri incelendiğinde yoğunluğun kimya sektöründe olduğu Akşeh (Razdonoye) Bölgesi, Yalta, Aluşta, Sudak gibi sahil kesimidir. Bahçesaray ve Simferopol kısımlarında yine iş gücü kapasitesinin yoğun olduğu bölgelerdir.

Kerç, Simferopol ve Feodosia bölgeleri makine imalatının, kuzey bölgeleri ise Kimya endüstrisinin öne çıktığı bölgelerdir. Güney bölgeler Sivastopol, Yalta, Aluşta, Sudak, Feodosia yiyecek endüstrisinde başı çeker. Bu bölgelerdeki bağlar dillere destandır.

Şirket sayılarına bakıldığında Simferopol (Akmescit) , Sivastopol açık ara öndedir. Buraları özellikle Kerç takip etmektedir. Sanayide istihdamda Simferopol, Sivastopol, Kerç, Feodosia, Krasnopereskop bölgeleri ağırlıklıdır.

Harita 2: İş gücü kapasitesi, endüstrilerin dağılımları, şirket sayıları ve sanayide istihdam edilenlerin sayıları (Blyakha, 2009)

5 İnsan Kaynakları:

Kırım büyük emek potansiyeli olan bir bölgedir. Yaklaşık 1,2 milyon kişilik çalışma çağındaki nüfusun 883.000 kişisi ekonomiye aktif olarak katkıda bulunmaktadır.

	Tam zamanlı çalışanlar Çalışanların ortalama sayısı	Toplama Oranı %
Tarım ve İlgili Hizmetler	26965	6,57
Sanayi	67361	16,41
İnşaat	17014	4,14
Ticaret	27979	6,81
Otel, Restoran İşletmeciliği	12468	3,04
Ulaştırma ve Haberleşme	40373	9,83
Finans	8451	2,06
Gayrimenkul, Kiralama, Mühendislik	26766	6,52
Kamu Yönetimi	28576	6,96
Eğitim	59158	14,41
Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	75013	18,27
Utilities, Kültür ve Spor	18923	4,61
Diğer Sektörler	1513	0,37
Toplam	410560	100,00

Tablo 8: Ekonomik Faaliyetlere Göre 2010 Yılında Sektörlerde Çalışan Sayısı (Ekonomik Faaliyet Sektörlere Göre) Statistical Office of Autonomous Republic of Crimea (2010)

Kırım'da nitelikli işgücü oldukça rekabetçi fiyatlarla mevcuttur. Örneğin, 2010 yılında ortalama aylık ücretlerin değeri (1991 (178 EUR), UAH) Romanya ve Gürcistan'ın yarısı Rusya veya Türkiye'nin çeyreğinden azdır.

Temel işgücü piyasası eğilimleri:

- İnsan kaynakları şehir ve kasabalarda kırsal kesimden oldukça farklılık göstermektedir,
- Şehir, kasabalarda ekonomik faaliyetin ana sektörü sanayi değildir,
- Kentsel yerleşimlerde aşırı emek söz konusudur,
- Nüfusun gençleşmektedir,
- İnsan gücü kaynakları sürgün edilen Kırım Tatarlarının vatan a dönüşüyle artmaktadır.

6 Dış Ticaret:

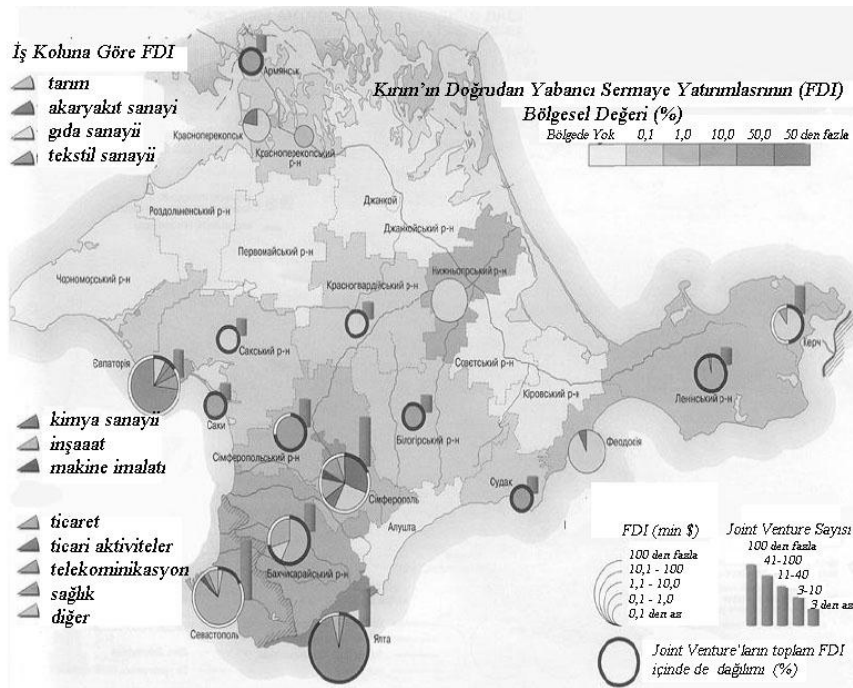
Kırım Özek Cumhuriyeti dış ticaretinin büyük bölümünü Avrupa ve BDT ile yapmaktadır. İhracatının %37.8 ini BDT ye %30.7 sini Avrupa'ya yapmaktadır. İthalatının %42.2 si avrupadan %23.13 ü BDT den yapmaktadır. İthalatta %30 civarında asya ülkeleri yer almaktadır. Asya ülkelerinin ihracattaki payı %19.5 civarındadır.

Dış ticaretin mal birleşimine bakıldığında ihracatın %47.5 i kimya sektörüne aittir. Bunu %19.6 ile taşıma araçları ve yol donanımları, %12.6 ile makine teçhizat ve elektrikli cihazlar alır.

İthalatın %25.1 i makine teçhizat ve elektrikli cihazlar, %13.3 ü mineral ürünler, %10.8 i metal türevleri, %9.5 kimya sanayi ve %8.7 ile bitkisel ürünler şeklindedir.

Bölge	İhracat	İthalat	İhracat %	İthalat %
BDT	213009.2	75712.8	37.82	23.13
Avrupa	173360.4	138139.3	30.78	42.21
Asya	109868.9	99892.2	19.51	30.52
Afrika	17778.6	404	3.16	0.12
Amerika	47103	13117	8.36	4.01
Avustralya ve Okyanusya	2142.1		0.38	
Toplam	563262.2	327270.3	100	100

Tablo 9: 2010, bin ABD doları cinsinden emtia ticareti Coğrafi yapısı (Blyakha, 2009)

Harita 3: Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları (Blyakha, 2009)

7 Yabancı Sermaye Yatırımları:

Ukrayna yabancı yatırımları çekmek için Kırım Özek Cumhuriyetini öncelikli 10 bölge arasında görmektedir. Ukrayna'nın toplam yatırımları içerisinde Kırım Özek Cumhuriyetinin payı %2.7 dir. Kırım Özek Cumhuriyetinin toprakları üzerinde 2008 yılında toplam maliyeti 296 milyon \$ olan 26 yatırım projesi için çalışma yapılmaktadır.

Bu projelerden 140 milyon USD lik kısmı tamamlanmıştır. Bu projelerin üç yıllık geri dönüş oranları %91 civarındadır. Bu projelerin %27 si Ukrayna kaynaklarından %73 ü yabancı yatırımlar şeklinde olmuştur.

Hükümet yatırım süreçlerini kolaylaştırmak için çeşitli teşvik ve destekleme politikaları uygulamaktadır. Yabancı yatırımlar bu politikaların ışığında yüksek sermaye girişleriyle yüksek cirolar elde etmiştir. Yatırımların yoğunlaştığı başlıca bölgeler Yalta, Simferopol Armyansk bölgeleri olmuştur.

Yabancı sermaye yoğunlaşmasının başlıca sektörleri sanayi (2008 yılında yatırım miktarları 175.5 milyon USD) İnşaat (149.1 milyon USD), sağlık ve rekreasyon (135.6 milyon USD) dir.

Rekreasyon yatırımları için en cazip alan güney Kırım'dır. 1 Ocak 2011 tarihi itibariyle Kırım Özerk Cumhuriyetindeki doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının (DYSY) %27.9 u inşaat, %25.5 i Ağır sanayi, %16.4ü imalat sanayi, %12.5 i petrokimya endüstrisi, %11.5 u ulaştırma ve haberleşme sektöründedir. (Tablo 18)

Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkelere göre dağılımına bakıldığında %40.5 ile 298.8 milyon USD lik kısım Rusya Federasyonuna, %14.3 lük kısım 105.4 milyon USD lik kısım Almanya'ya %12.8 lik kısım 94.7 milyon Kıbrıs Rum kesimine aittir.

% 6.8 lik 63.1 lik kısım Virgin Adaları merkezli paravan fonlara aittir. İlginç bir şekilde doğrudan yabancı yatırımları konusunda ilk üç'e giren ülkeler Kırım üzerin de siyasi emel besleyen ülkelerdir. Türkiye'nin hiç yatırımı yoktur.

Yabancı sermayeli şirketlerin Ukrayna'da ve Kırım Özerk Cumhuriyetinde yaygınlık kazanmasına rağmen belli başlı problemler de ortaya çıkmaktadır. Önde gelen problem kaynakları bürokrasi ve çok uzun süren bekleme süreleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ukrayna'daki makroekonomik çerçevenin gelen ve gelecek olan yatırımlar açısından içerdiği riskler şunlardır:

- Kararsız mevzuat, Hukukun uygulanması ile ilgili zorluklar
- Yatırım ve ekonomik çıkarlarının az koruması
- Altyapı eksikliği riskleri
- Özellikle transit yük için güvenilir ulaşım ağı yokluğu
- Borç ödemeleri ile ilgili güvensizlik
- Banka transferlerinde gecikme
- Kararsız tarife düzenleme ve sınır ve gümrük hizmetleri ile ortaya çıkan zorluklar
- Hesaplanamaz yolsuzluk ödemeleri
- Nitelikli yerinde idari personel bulmakta zorluk
- Ukrayna firmalarının şeffaf olmayan işletme yapıları
- Yaşanan sorunlarla ilgili muhatap bulunamaması
- Tarafların fiyatlar ve karlar konusunda gerçekçi olmayan beklentileri
- Birlikte yatırım yapan şirketlerin uyumsuzlukları
- Uyumsuzlukların çözümünde devletin zayıf kalması (Bazen hiç karışmaması)

İhtiyaç Duyulan Yatırım Faaliyetleri:

Kırım Özerk Cumhuriyeti ulusal ekonomide köklü değişiklikleri hedeflemektedir. 2010 yılına kadar uzun vadeli hedefleri kapsayan bir program yeni tamamlanmış ve yarım adada önemli bir sermaye girişine imkân yaratmıştır. Bu gelişmeler yabancı sermaye bahsinde incelenmiştir.

Tablo 10 de Kırım Özerk Cumhuriyetinde ekonominin ihtiyaç duyduğu sektör ve yatırımlar özetlenmeye çalışılmaktadır.

Gerek 2010 yılına ait planlamada gerekse bundan sonraki planlarla ilgili olarak cumhuriyetin sosyoekonomik kalkınma, iklim ve kaynak potansiyeli, bölgede emeğin uzmanlaşması da dikkate alınarak bölgenin uzun vadeli öncelikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- Tatil ve eğlence komplekslerinin geliştirilmesi, bunun genel ekonomi içinde temel sektör olarak şekillendirmektedir;
- Nüfus ve tüm ekonominin ihtiyaçlarını karşılamak için izin verecek seviyelere yakıt, enerji, su ve ekonomi sektörlerinin geliştirilmesi gerekmektedir;
- Reformları ve geleneksel Kırım ihracatını artırmak amacıyla, gıda maddelerindeki sakinlerin ve misafirlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak ve hammadde ve bu hammaddeyi işleme amacıyla tarım ve tarım ürünleri işleme sektörünün geliştirilmesi;
- Deniz limanların ve ulaşım ve dağıtım fonksiyonlarının genişletilmesi de dahil olmak üzere tüm ulaşım araçlarının daha da geliştirilmesi;
- Bir yüksek teknoloji rekabetçi endüstriyel kompleks oluşturularak, piyasa koşulları ve bölgenin ihtiyaçlarını karşılayan ve Ukrayna ve diğer ülkelerin ekonomik ilişkilerine katılma yeteneğinin adapte edilmesi;
- Sürgün edilen halkların özellikle Kırım Tatarlarının yeniden Kırım'a döndürülüp yerleştirilmesi için daimi ikamet, iş, eğitim imkânlarının yaratılması. İhtiyaç duyulan ek iş gücü için bunların planlanması.

İhtiyaç Duyan Sektör	İhtiyaç Duyulan Aktivitesinin Tipi
Boş Zaman ve Turizm	Modern bir otel kompleksinin inşaatı; otel geliştirme yenileme, rehabilitasyon kaplıca ve rehabilitasyon (wellness) içeren bir ağ geliştirilmesi, diğer turistik yapılar yönelik sistemlerin bakım ve geliştirilmesi
Agro-Endüstriyel Kompleks	Yüksek verimli damızlık teknolojilerin tanıtılması, yeni işleme teknolojisi ve tarım ürünleri mevcut mekanizasyonu; ambalaj ve tarımsal ambalaj malzemeleri geliştirme; üretiminde yeni kapasiteler oluşturulmasını sağlama ve koruma; gıda üretimi şirketleri bazında yenileme ve modernizasyon; makine mühendisliği; konserve endüstrisi için tesislerin yapılması
Hafif Sanayi	İplik, tekstil, giysi, ayakkabı ve deri ürünleri imalatı
Güç Mühendisliği	Madencilik, gaz ve ana elektrik dağıtım şebekelerinin inşaatı, jeotermal enerji nesnelere İnşaatı, modernizasyonu ve yeniden yapılanması, geleneksel olmayan tekniklerin geliştirilmesi, üretim ve yenilikçi enerji tasarrufu, petrol geliştirme, rüzgar tarlaları geliştirilmesi
İnşaat	Çimento, tuğla ve blok üretimi, yeni inşaat malzemeleri ve ürünleri, tadilat ve endüstriyel nesnelere, Bina ve endüstriyel nesnelere yeniden modern tekniklerle üretimi, döşeme kaplama geliştirilmesi
Taşıma Sistemi	Deniz ticareti için liman inşaatı, çevre dostu bir petrol terminali inşaatı, boru hatlarının geliştirilmesi, yüksek kaliteli yolların inşaatı ve modernizasyonu
Sanayi	Elektrik üretimi

Tablo 10: Ekonomi Tarafından İhtiyaç Duyulan Geliştirme Faaliyeti (Blyakha, 2009)

8 Swot Analizi:

<p>Güçlü Yönler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulaştırma ve turizm kullanımına uygun avantajlı jeopolitik konumu, pazarlara erişim; • Benzersiz rekreasyonel potansiyeli, hemen hemen her türlü gelişmenin sağlanması turizm ve rekreasyon • Önemli tarım ve iklim kaynakları, doğal kaynakların, çeşitli de sırasında giderleri en aza indirmek için yüksek gelişim alanları ile birlikte yatırım projelerinin gerçekleştirilmesi; • Yüksek nüfus yoğunluğu, kalifiye işgücü durumu, mezunların yüksek payı • Ekonomik ve yatırım kalkınma • Dinamik yasal çerçeve • Kırım Özerk Cumhuriyeti, mali ve kredi sistemi aktif gelişimi 	<p>Zayıf Yönler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İş faaliyetleri aşırı düzenleme • Çok sayıda sanayi şirketleri üretimini durdurmuştur • Uzun ömürlü ekonomik reform süreci • Sosyo-ekonomik kalkınmada büyük bölge içi farklılıklar • Oblastaki birkaç ilin ekonomik potansiyelinin Crucial konsantrasyonu • Nüfusun kayda değer payının Çok düşük gelir düzeyi • Düşük iç enerji güvenliği • Yüksek faiz oranları • İş gücündeki Büyük bölge içi farklılıklar • Bölgede kısıtlı istihdam olanakları • Bölgede otoyol ağı • Yetersiz gelişme • Yetersiz su temini ve atık • Sosyal altyapının Düşük seviyeli geliştirilmesi
<p>Fırsatlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doğu-Batı ve Kuzey-Güney ticaret yollarının kavşak noktasında stratejik konumu, • Rusya ve AB için hem de üretim ve ihracat için ideal bir platform • Uluslararası Çalışanları • Bölgesel iş dünyası temsilcilerinin eğitim sektöründe danışmanlıklar • Oblast topraklarının trasformasyonu • Tarım iklim (Agro-climatic) potansiyeli, verimli tarım arazilerinin kültürler ve ayrı sıcaklık bölgeleri subtropikal kültürünün tüm spektrumu büyümeye uygunluğu • Özel iş bölgelerinin varlığı • Aktif modernizasyon ve limancılık sektörünün gelişimi 	<p>Tehditler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transit ulaşım ağının yolculuklar için istenen düzeyde geliştirilmesi • Sınır, gümrük ve transit yük tarife hizmetleri güçlükleri • Bölgenin Ukrayna'nın başkenti göre bölgesel pozisyonu ve uzaklığı • Maden ve enerji kaynaklarının dağıtımına bağımlılığı • Dış enerji tedarikçilerine bağımlılığı • Dış yatırımların yetersiz yapısı • Potansiyel ortakların bölgenin olanakları hakkında kötü bilgilendirilmesi • Yatırımları ve iş bağlantılarının korunması hususunda iş ortaklarına verilen garanti sözlerinin tutulmaması

Tablo 11: Swot Analizi

9 Sonuç

Kırım tarafından sunulan ekonomik ve pazar avantajlarına bakıldığında bölgenin Ukrayna'nın diğer bölgelerine göre yatırımcıların ilgisini daha fazla çekebileceği açıktır. Ne yazık ki, bütün bu avantajlarının yanı sıra Ukrayna birçok diğer bölgeleri gibi Kırım'da da yatırımlar ve bölgenin çekiciliği çeşitli nedenlerle az gelişmiştir. Bir dizi faktör Kırımın yabancı yatırımcılar için çok zor bir bölge olduğunu göstermektedir. Bölge yönetim zafiyetleri, verimsizlik, çözülmemiş ekonomik ve sosyal sorunlar ve Slav çoğunluk ve Tatar azınlık arasındaki ilişkilerde gerginliğin giderek arttığı riskli bir hal almaktadır. Harici olarak, Ukrayna'ya bağlı olan özek cumhuriyette Rusya'nın etkisi giderek genişlemektedir.

Ayrıca, ekonomik potansiyeli ile birlikte, sosyal ve ekolojik faktörleri çok büyük yatırımlar ve düzenlemeler gerektirmektedir. Yatırım projelerinin başlangıçta gerekli üretim seviyesi ve etkin çalışmasına imkân sağlayacak şekilde mevcut şirketlerin kapasitelerini yükseltmek için bile önemli miktarda sermaye gerekmektedir. Buna ek olarak, yeni iş alanlarında yatırım yüksek düzeyde risk taşımaktadır çünkü nüfusun çoğunluğu düşük satın alma gücüne sahiptir. Kırımın turizm gelirleri bölgeyi Ukrayna'nın en zengin bölgelerinden biri yapmış olsa da bölge tüm avantajlarına rağmen az gelişmiş bir bölgedir.

Kaynakça

- William Varettoni; Crimea's Overlooked Instability; The Washington Quarterly •summer 2011; 34:3 pp. 87_99
- Investment profile of the Autonomous Republic of Crimea; Agency for Regional Development of the Autonomous Republic of Crimea;1-41
- Nataliya Blyakha; Investment potential of the Crimea region; Electronic Publications of Pan-European Institute 17/2009
- Crimea – the territory of success. (2009). Publications of the Ministry of Economy of the Autonomous Republic of the Crimea.[http:// www.minek.crimea-portal.gov.ua](http://www.minek.crimea-portal.gov.ua).
- Dacyshyn, M., Vdovych P. (2003) Investment rating of the Ukrainian regions. Publications of Think Tank Institute for reforms.<http://www.ipa.net.ua>.
- Expert RA (2008) Ukraine's regions investment potential ranking.<http://www.raexpert.ua/>.
- Information Portal of Autonomous Republic of Crimea (2009)<http://www.crimeaportal.gov.ua/>.
- Investment portal of Autonomous republic of Crimea (2009). <http://invest-crimea.gov.ua/>.
- Investment portrait of Crimea (2008). Publications of the Ministry of Economy of the Autonomous Republic of the Crimea.[http:// www.minek.crimea-portal.gov.ua](http://www.minek.crimea-portal.gov.ua).
- State Statistics Committee of Ukraine (2009) <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Statistical Office of Autonomous Republic of Crimea. (2009) <http://sf.ukrstat.gov.ua/>.
- Statistical Office of Autonomous Republic of Crimea. (2011) <http://sf.ukrstat.gov.ua/>.
- Terterov, M. (2005) Doing Business with Ukraine A guide to investment opportunities and business practice. GMB Publishing.
- WEF (2008) The Ukraine's Competitiveness report 2008, World Economic Forum <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/index.htm/>.
- Investment portrait of the Autonomous Republic of crimea (2009). Publications of the Ministry of Economy of the Autonomous Republic of the Crimea.<http://www.minek.crimea-portal.gov.ua>.